

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/424

Karar No : 1980/306

ÖZET: Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararının 4. maddesi kapsamına giren suçlara ait davaların Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Hüseyin Çelik ve Enver Uygunsoy

O L A Y : Olaydan önce Akdağmadeni'ne gelen ve burada bir süre diğer sanıkla aynı evde kalan sol fraksiyona bağlı, EMEĞİN BİRLİĞİ örgütü ile ilişki kuran sanık Hüseyin Çelik'in 13.2.1980 günü, kimlikleri saptanamayan kişilerle Niksar'dan yola çıktığı ve geceyi Yıldızeli'nde geçirdikten sonra 14.2.1980 günü Akdağmadeni'ne geldiği ve anılan örgüt tarafından tasarlanan plânının uygulanmasına geçerek saat 19.30 sıralarında CHP'li belediye başkanı Mithat Şener'i ve 20.00 sıralarında da lise öğretmeni Latif Bitergen'in konutlarına bombalı ve silahlı saldırıda bulunduğu, sanığın ve silahının yakalanmasından sonra evvelce kaldığı diğer sanık Enver Uygunsoy'un evinde yapılan aramada, DEVLET başlıklı eylem notu niteliğinde 4 sahifeden ibaret yazı, OKULLAR GENÇLİK KOMİTESİ LİSTESİ, seçimleri protesto ve halkı silahlı isyana teşviki kapsayan 4 adet teyp bandı elde edildiği, böylece sanıkların cürüm işlemek için teşekkül meydana getirmek, dinamit bulundurmak ve atmak, nas'ı ızzar, adam öldürmeye kalkışma suçuna iştirak, 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranışta bulunmak suçlarını işledikleri iddiasıyla Yozgat C.Savcılığı'nın 2.5.1980 günlü iddia-
namesi ile sanık Hüseyin Çelik'in eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 264/8-9., 64., 448. 61., 65., 517., 64., 264/8-9., 64., 61., 65., 517., 64., 264/5., 313/1-5., ve 6136 sayılı Yasa'nın 13., sanık Enver Uygunsoy'un eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 314/1., ve 55/3. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istemiyle Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi, 8.5.1980 gününde, 1980/95-54 sayı ile: Sanıklara yükletilen suçların ideolojik amaçla işlendiği, sıkıyönetim ilân nedenleri ve faaliyetleri ile ilişkili bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi, 1.9.1980 gününde, 1980/1131 esas sayı ile: Sanıklara yükletilen suçların sıkıyönetim ilânına neden olan ya da şiddet eylemlerinden sayılamıyacağı, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan herhangi bir dava ile de bağlantısının saptanamadığı, buna göre, bu davanın Yozgat Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmesi gerektiği kanısına vararak, görevli yargı yerinin belirtilmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve duruşmanın ertelenmesine karar vermiştir.

.../...

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun başkanlığında, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin katılmaları ile yaptığı 3.11.1980 günlü toplantıda, geçici raportör Muzaffer Akçay'ın raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ve Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın davada Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Nail Yücel'in aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Suç, sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş bulunmasına, göre görev sorununun Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi ve bu madde de sözü geçen 1402 sayılı Yasa hükümlerine göre çözümlenmesi gerekmektedir.

7 sayılı Kararı'nın 4. maddesinin ilk tümcesi, "1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngördüğü gibi, ikinci tümcesi de "Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara" sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması hükmünü getirmiştir.

Olay kısmında oluş biçimi açıklanan suçların, görüş ayrılığından doğduğu yolunda dosyada yeterli kanıt bulunduğu, bu yönüyle politik ve ideolojik nedenlerden kaynaklandığına, ayrıca bu görüş ayrılığı yüzünden temel haklardan olan yaşam hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olarak işlendiğine göre, anılan suçların Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği açıkça ortadadır.

Bu nedenle davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğinden Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Fethi Özdural, sonuca değişik gerekçe ile katılmış, İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale ise bu görüşe katılmamışlardır.

.../...

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine, Fethi Özdural'ın değişik gerekçe ile İsmail Oğuz, Servet Tüzün ve Hasan Çelikkale'nin karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 3.11.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

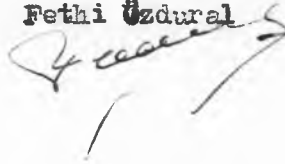
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu



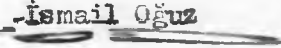
Üye

Fethi Özdural



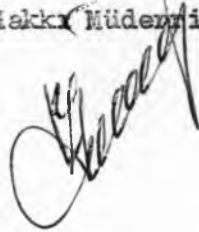
Üye

İsmail Oğuz



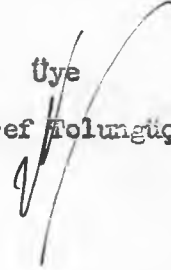
Üye

Hakkı Müderrisoğlu



Üye

Şeref Tolungüç



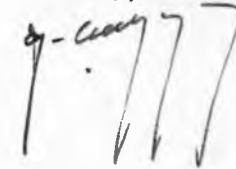
Üye

Servet Tüzün



Üye

Hasan Çelikkale



KARŞI OY YAZISI

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi "Sıkıyönetim ilanına neden olan suçları, sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." hükmünü taşımakta idi.

Bu maddenin yazılış biçimi geniş yorumlara sebebiyet vermiş senelerce önce işlenmiş olan suç dosyaları ile sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim mahkemelerinin baktığı suç türünden olan suçlarla ilgili dosyaları görevsizlik kararına bağlanarak sıkıyönetim mahkemelerine gönderiliyordu.

Böyle geniş bir yoruma meydan vermemek için madde yeniden:

a) Sıkıyönetim ilan edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilanına neden olan olaylara ilişkin suçları.....sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olanlarla;

b) Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır....."biçiminde düzenlenmiştir. Bu tadilat hernekadar M.C.K. tarafından yapılmış ise de maddenin tetvin çalışmalarını daha önceden başladığı için bu çalışmalarda/ gerekçeler üzerinde durmak gerekmektedir.

Madde yeniden düzenlenirken hükümetçe "sıkıyönetim ilanına sebep olan olaylara ilişkin suçlar" deyimini kullanılarak maddeye açıklık getirilmek istenmiş, Milli Savunma Komisyonu, Türk Ceza Kanununun da olmadığından ve bu nedenle de yanlış anlamalara sebebiyet verdiğinden (umumi ve müşterek gaye) ibaresini metinden çıkarmış, ancak sıkıyönetim mahkemelerinin yükünü hafifletmek için bir yıllık süre kaydını getirmiştir. Bu süre Adalet ve Plan ve Komisyonlarından 3 aya indirilerek kabul edilmiştir.

Ancak Plan Komisyonu maddenin (b) bendini düzenlerken Milli Savunma ve Adalet Komisyonlarından ayrılmış, sıkıyönetim bölgesi dışında ve sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan örgütsel davaların, suçun kim tarafından ve ne zaman işlendiği şartları aranmaksızın, örgütün temel amacı doğrultusunda bir mahkemede birleştirilebilmesi için, suçlar arasında klasik irtibat kavramı yerine geniş kapsamlı bir irtibat kavramının getirilmesi gayesi ile ".....ortak ve genel gaye içerisinde irtibat "biçiminde bir değişiklik yapılmış ve madde aynı manaya gelen "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan" ibaresi ile Milli Güvenlik Konseyi'nce kabul edildiğine göre aynı gerekçelerin benimsendiği neticesi varılmıştır.

Bu görüşmelerin ışığı altında ele alınıp irtibatlı ve dolayısıyla görevi tayin etmek gerekecektir.

Maddenin (a) bendinin uygulanabilmesi için sıkıyönetimin ilanını gerektiren bir olay olacak, bu olayın oluşturduğu veya 6136 sayılı Kanununun 12. maddesini ihlal eden suç, sıkıyönetim ilanından en çok 3 ay önce işlenmiş olacaktır. (b) bendinin uygulanabilmesi için de maddenin (a) bendine göre sıkıyönetim mahkemelerince el konulmuş bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlar olacaktır. Buradaki ".....umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı...." ibaresinin boyutlarını tayin ve tesbit etmek uygulamanın en önemli noktasını teşekkül etmektedir. Madde yeniden tedvin edilirken, sıkıyönetim mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesinin düşünülmesi, süreyle hudutlandırılması, buna rağmen bir örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasının zorunlu olması gibi görüşler nazara alındığından (b) bendindeki irtibatın (a) bendine göre el konan bir suç ile somut ilişkiler içinde olması, bir örgüt faaliyetleri dışına kaçmaması aksi takdirde (a) bendi ile getirilen kısıtlamanın manası kalmıyacağı inancındayız.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 Nolu Kararına Gelince :

Milli Güvenlik Konseyi, (1) Nolu bildirisini ile 334 sayılı Anayasa'nın 124. maddesindeki koşulları hazırlayan olayları belirterek, bütün yurttaki sıkıyönetim ilan ettiği ne göre sıkıyönetim ilan nedenlerinin genişlettiği, bu genişletmeye göre sıkıyönetim ka

nunun uygulanmasında herhangi bir olayın şiddet eylemi ve dolayısıyla sıkıyönetim ilan nedeni olup olamayacağı hususundaki tereddütü gidermek ve bazı suçlarda ihtas etmek amacıyla (7)nolu kararının yayınlandığı, bu kararın 4. maddesinde; "1402 sayılı sıkıyönetim kanunu hükümlerine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına giren suçlarla cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, Milli Güvenliği'ne, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik, işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." Kuraları tasazettiği kararda genelhatlarıyla belirtilen suçların ekseriyetinin Türk Ceza Kanunu'nda ve bu kanuna atıfta bulunan sıkıyönetim kanununda mevcut olduğu halde ayrıca burada sayılmaları, bu suçları oluşturan olayların da sıkıyönetim ilan nedeni olduğunu vurgulanmak istendiği kanısına varılmıştır.

Bu kararda 4 gün sonra yine aynı idarece 19.9.1980 tarih 2301 sayılı Kanunla sıkıyönetim kanununda yapılar değişiklik 21.9.1980 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu değişiklikle meskün kanunun 13/a. maddesindeki 3 aylık süre getirildiği, bu üsül hükmünün geç mişe de (makabline) uygulanacağı, 7 Nolu Kararı'nın (4.) maddesinin sıkıyönetim kanunu ile birlikte düşünülerek uygulama yapılması gerekeceği, binaen aleyh belirtilen sürenin - Her ilde ilan ediliş tarihi nazara alınarak-7 Nolu Kararda belirtilen suçlarda da aranacağı, ayrıca, olayımızda, sıkıyönetim kanununun 13/b. maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda açıklanan biçimde, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla da irtibatlı olma halini zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığı ve netice itibariyle işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından 3 aydan daha önce 14/2/1980 tarihinde ika edildiği iddia olunan dava konusu fiillere sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılamıyacağı görüşü ile çoğunluk kararına karşımız.

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Servet Tüzün



Üye

Hasan Celikkale



Es. 980/ ~~388~~ 424
K. 480/ ~~500~~ 306

BEKIRI MURKOB: Mahkemenin Esas 1900/376-K.1950/209
savli kararla altina yaslanan synidir.

Fethi Us'ural

